

Co si odnášíme z workshopů (a dalších akcí) a doposud došlých námětů

Skupina Průřezová témata

Pracovní skupina: Marie Čápková, Jan Jiterský, Ondřej Lněnička, Tomáš Pavlas

Garant: Martina Tóthová

Verze: 4. 1. 2022

V dokumentu se pokoušíme zařadit názory, které padly. Úplná shoda nepanovala téměř na žádné variantě, přesto vzešlo mnoho hodnotných příspěvků. Cílem tohoto shrnutí je strukturace získaných podnětů a ukázka vhodných návrhů na řešení identifikovaných problémů.

Shrnutí podnětů

Vnímání průřezových témat (PT) v současném Rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání (RVP ZV)

- Slovo „téma“ je zavádějící – evokuje obsah/předmět, ale je nutné je vnímat spíše jako přístup.
- Obsahy PT jsou vnímány jako důležité, ale měly by být více zakotveny do RVP.
- Administrativní zátěž.
 - o Několikrát se opakovala kritika zbytečné zátěže učitelů.
- Nepřipravenost učitelů.

Postavení PT v RVP ZV

- Část témat, námětů dubluje očekávané výstupy předmětů, pochopit rozdíl je velmi náročné.
- O začlenění do vzdělávacích oborů nepanuje shoda – někteří pro a jiní proti začlenění.
 - o Některá jsou vnímána „více“ nadpředmětově.
 - o Návrh toho, aby znalostní část byla integrována a postojová propojena s kompetencemi.
- Některé části jsou duplicitní se vzdělávacími obory, je náročné pochopit rozdíl.

Forma PT v RVP ZV a způsob hodnocení

- Ze zadání není patrný předpokládaný cílový formativní účinek. Tento způsob zadání v RVP ztěžuje možnost hodnocení.
 - o Objevily se názory, že by PT měla mít vytvořené očekávané výstupy, neboť jinak není možné je hodnotit. To, co se nehodnotí, na to ve školách není kladen důraz. Zároveň se objevily názory, že nemají být hodnocena.
 - o Mělo by se jednat o dopady na postoje, proto je hodnocení problematické podobně jako u klíčových kompetencí.
 - o Ve školách mohou být hodnocena v rámci předmětů (protože jsou integrována právě do předmětů).

Počet PT v RVP ZV

- Příliš velký počet témat, námětů.
- PT jsou jedním ze tří požadavků (+ klíčové kompetence, vzdělávací oblasti) na učitele, takto zpracované nepomáhají přehlednosti.

- Mělo by jich být méně.
 - o Objevovaly se dotazy na kritéria pro výběr.
 - Zároveň se již ukázalo, že některá témata vnímá veřejnost jako spíše oborová, některá jako více průřezová (např. osobnostní a sociální rozvoj nebo výchova demokratického občana). Nepanuje na tom úplná shoda.
- Situace může být odlišná na prvním a druhém stupni.
- Mohla by být ponechána volnost škole – některá témata závazná, některá volitelná (opakovalo se).
- Návrh každoročně vyhlášených témat našel také své podporovatele.

Odkazy k dalším pracovním skupinám

- Klíčové kompetence
- Struktura RVP
 - o Počet a postavení PT v RVP
- ŠVP
 - o Jak moc bude muset být konkrétní
- Rámcový učební plán
 - o Hodinová dotace pro PT

Možnosti řešení k identifikovaným problémům

Postavení PT v RVP + snížení administrativní zátěže učitelů

- a) Průřezová témata jako očekávané výstupy
 - *Ač se na tomto podnětu shodlo více účastníků a objevuje se i v některých materiálech (viz odkazy), pracovní skupina se na tomto ještě neshodla. Důvodem bylo, že by průřezová témata neměla být pojímána jako další vzdělávací obor.*
- b) RVP jako elektronický systém, ve kterém si mohu očekávaný výstup průřezových témat filtrovat podle daného tématu a:
 1. zařadit do vyučovacího předmětu
 2. vytvořit si vyučovací předmět

Problematika hodnocení

- a) Zavedení očekávaných výstupů + možnost jejich hodnocení
- b) Integrace do oborů – hodnocení v rámci předmětů
- c) **Průřezová témata pojata skutečně postojově – bez hodnocení**
 - *Pracovní skupina se kloní spíše k tomu, že by neměla být hodnocena (ve smyslu měření), ale měla by být reflektována žákem i učitelem. PT jsou formativní a měla by tak být podávána i zpětná vazba.*

Začlenění do vzdělávacích oborů

- a) Úplná integrace do vzdělávacích oblastí/oborů – nepanuje na něm shoda, ani mezi účastníky workshopů, ani v panelu
- b) **Vybraná „skutečně nadpředmětová témata“ ponechat jako samostatný segment kurikula za současného snížení celkového počtu průřezových témat**
 - *Z workshopů vychází, že jsou zde témata, která se skutečně prolínají životem školy, napříč kurikulem. Skupina se taktéž kloní k tomuto názoru.*

Důležité kritérium výběru, možnost různých PT na prvním a druhém stupni

Počet průřezových témat

- a) Výběr nižšího počtu průřezových témat (např. 3)
- b) Výběr nižšího počtu povinných průřezových témat (např. 3) a další volitelná školou
- c) Výběr nižšího počtu průřezových témat + aktuálně vyhlašované téma pro všechny školy

Odkazy vztahující se k tématu

- MŠMT (2020). *Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2030+*. https://www.msmt.cz/uploads/Brozura_S2030_online_CZ.pdf
- UNESCO (2021). *Reimagining our futures together: a new social contract for education*. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000379707>
- VÚP (2011). *Pojetí průřezových témat Belgie, Irsko, Finsko, Skotsko: Srovnávací analýza*. http://www.vuppraha.rvp.cz/wp-content/uploads/2010/12/prurezova-temata_srovnacni-analyza.pdf